

Ekonomie práce: seminář 4

Průběžný test

- Průběžný test bude mít 10 otázek, každá bude mít 5 možných odpovědí a vždy bude pouze 1 správně. Za špatnou odpověď se body neodečítají. Maximum je 10 bodů.
- Test bude pokrývat látku prvních 5 přednášek/kapitol, konkrétně se jedná o: (i) Úvod do ekonomie práce, (ii) Nabídka práce, (iii) Poptávka po práci, (iv) Rovnováha na trhu práce a (v) Kompenzující mzdové rozdíly.

Lidský kapitál

1. Definujte pojem *lidský kapitál*. Jakým způsobem se může zvyšovat a jakým způsobem může depreciovat?
2. Definujte pojem *diskontní míra* a vysvětlete princip diskontování a výpočtu současné hodnoty.
3. Vysvětlete vztah mezi výší příjmu a vzděláním jednotlivce (Wage-Schooling Locus). Jaký má tvar a proč? Definujte pojem *mezní míra výnosu ze vzdělání* a vysvětlete jeho souvislost s Wage-Schooling Locus.
4. Ženy ve stejném věku jako muži pobírají v průměru nižší mzdy. Jak byste tento mzdový rozdíl vysvětlili pomocí teorie lidského kapitálu?
5. Představte si, že vláda zavede progresivní zdanění. Mohlo by to podle teorie lidského kapitálu nějak ovlivnit investice do vzdělání mladých lidí?
6. Předpokládejte, že Vám někdo nabídne 2000 Kč teď nebo 2500 Kč za pět let. Úroková míra je 4 % ročně. Vypočítejte současnou hodnotu 2500 Kč, které dostanete za pět let. Jakou možnost byste si vybrali, pokud je Vaším cílem vyšší současná hodnota?
7. Pracovník ve svém současném zaměstnání vydělává 180 tisíc Kč ročně. Rozhoduje se, zda se zapsat do kurzu, který by zvýšil jeho kvalifikaci. Náklady spojené s absolvováním kurzu jsou 30 tisíc Kč. Kurz trvá jeden rok a pracovník ho může absolvovat při práci. Po jeho absolvování by v následujících třech letech vydělával 200 tisíc Kč ročně a poté ukončil pracovní kariéru. Úroková sazba je 10 % ročně. Jak by se měl rozhodnout?
8. Pracovník uvažuje o tom, že by na dva roky přerušil své pracovní aktivity a absolvoval kurz MBA. V současném zaměstnání vydělává 40000 dolarů ročně (po zdanění). V případě absolvování MBA by mohl vydělávat 55000 dolarů ročně (po zdanění). Školné je 10000 dolarů za rok. Diskontní míra pracovníka je 6 %. Tento pracovník zrovna dosáhl 48 let a předpokládá, že pracovní kariéru ukončí po dosažení šedesáti let (bez ohledu na to, zda získá MBA či nikoliv). Měl by tento pracovník kurz MBA absolvovat?
9. Debbie se rozhoduje, jestli bude pracovat jako mořská biologka nebo koncertní pianistka. Debbie žije pouze dvě období. V prvním období získává vzdělání a ve druhém období pracuje. Pokud se Debbie rozhodne pro mořskou biologii, příslušné vzdělání ji bude stát 15000 dolarů a bude vydělávat 472000 dolarů ve druhém období. Pokud se Debbie rozhodne stát koncertní pianistkou, příslušné vzdělání ji bude stát 40000 dolarů a bude vydělávat 500000 dolarů ve druhém období. Předpokládejme, že Debbie si dokáže mezi

dvěma obdobími spořit a půjčovat za 5 procent. Jakou kariéru si zvolí? Jakou kariéru si Debbie zvolí, pokud úroková míra vzroste na 15 procent?

10. Předpokládejme, že schopnosti získané ve škole během času depreciují, například v důsledku toho, že technologická změna činí některé školní poznatky nepotřebnými. Co se stane s optimálním počtem let studia, pokud tato míra depreciace vzroste?
11. Jak může počet VŠ studentů ovlivnit ekonomická recese?
12. Jana, Petra a Marie se liší počtem let strávených ve vzdělávacím systému: Jana 15, Petra 14 a Marie 13. Jana vydělává 210 Kč za hodinu, Petra 190 a Marie 160 Kč. Předpokládejte, že rozdíl v délce vzdělání je dán pouze rozdílem v diskontních mírách. Jaké jsou jejich diskontní míry? ($r_M > 18.75\%$, $r_P \in (10.53\%, 18.75\%)$, $r_J < 10.53\%$)
13. Vztah mezi počtem let vzdělání a ročním výdělkem nějakého pracovníka znázorňuje následující tabulka.

roky studia	8	9	10	11	12	13	14
roční plat	100000	128000	160000	185000	203500	220000	231000

- (a) Určete mezní míru výnosu ze vzdělání.
- (b) Jaká bude optimální délka vzdělání tohoto člověka při diskontní míře 5 %? (14 let)
- (c) Jaká bude optimální délka vzdělání při diskontní míře 12 %? (11 let)
14. Srovnajte závěry, které vyplývají z teorie lidského kapitálu a signální teorie vzdělání.
15. Uvažujte dvě skupiny lidí, kteří se liší svými schopnostmi. Získání vysokoškolského diplomu u lidí s lepšími schopnostmi znamená vynaložit náklady ve výši 80 tis. Kč a u méně schopných 200 tis. Kč. Firmy nahlízejí na VŠ diplom jako na signál - u zaměstnanců bez diplomu bude současná hodnota jejich celoživotního příjmu ve výši 250 tis. Kč a u zaměstnanců s diplomem to bude X Kč. V jakém rozmezí musí X být, aby byl diplom efektivním signálem vedoucím k separační rovnováze? ($330000 < X < 450000$)
16. Definujte pojmy *obecné školení* a *specifické školení*. Jaký je mezi nimi rozdíl? Kdo bude platit náklady na obecné školení a kdo na specifické školení? Kdo obdrží výnosy z těchto školení?
17. Vysvětlete pojem *efektivnostní jednotka lidského kapitálu*. Jakým způsobem se vypočítá mezní příjem z dodatečné efektivnostní jednotky lidského kapitálu? Co to implikuje pro načasování investic do lidského kapitálu během životního cyklu?
18. Jirka si plánuje načasování pracovních školení (on-the-job training, dále jen OJT) během svého životního cyklu. Co se stane s Jirkovými investicemi do OJT v každém roce, pokud
 - (a) tržně určený výnos z efektivnostní jednotky lidského kapitálu klesne?
 - (b) Jirkova diskontní míra klesne?
 - (c) vláda schválí zákon, který posune věk odchodu do důchodu na 70 let?
 - (d) technologický pokrok má tu vlastnost, že většina dovedností získaných při OJT se stane nepotřebných v horizontu 10 let.
19. Je studium MBA specifickým nebo obecným vzdělávacím programem? Kdo bude hradit náklady s ním spojené, zaměstnanec nebo zaměstnavatel?
20. Jak vypadá věkově-výdělkový profil implikovaný teorií lidského kapitálu a proč?

Mzdová struktura

1. Vysvětlete, proč je rozdělení mezd v ekonomice pozitivně zešikmené.
2. Vysvětlete a nakreslete *Lorenzovu křivku*. Popište, jak spočítat *Giniho koeficient*. Jaké jiné způsoby měření příjmové nerovnosti znáte?
3. Co je to *fenomén superstar*? Vysvětlete, které faktory určují, proč v některých povoláních vzniká a v některých ne.
4. Jakým způsobem se dá zvýšení příjmové nerovnosti vysvětlit pomocí modelu relativní nabídky a poptávky?
5. Které faktory mohou přispívat ke zvyšování příjmové nerovnosti v ekonomice?
6. Vysvětlete koncept *sociální mobility*. Z jakých důvodů existuje pozitivní korelace mezi schopnostmi rodičů a jejich dětí? Vysvětlete pojem *regrese směrem k průměru*.
7. Posuďte oprávněnost následujícího tvrzení: Rostoucí mzdová mezera mezi vysoce-vzdělanými a málo-vzdělanými pracovníky bude generovat změny na trhu práce v příštích dekadách. Výsledkem těchto změn bude, že velká část tohoto nadprůměrného příjmu pro vysoce-vzdělané pracovníky vymizí.
8. Jaký dopad budou mít následující události na příjmovou nerovnost?
 - (a) Minimální mzda se začne indexovat podle inflace.
 - (b) Sníží se sociální dávky.
 - (c) Vláda zavede dotace pro firmy, které zaměstnávají nekvalifikované pracovníky.
 - (d) Vláda začne více bránit hranice ekonomiky vůči nelegálnímu přílivu imigrantů.
9. Mezi roky 1970 a 2000 se nabídka práce vysokoškolských absolventů dramaticky zvýšila, zatímco nabídka práce středoškolských absolventů bez VŠ se snížila. Ve stejném čase, průměrná reálná mzda vysokoškolských absolventů byla relativně stabilní, zatímco průměrná reálná mzda středoškolských absolventů bez VŠ klesla. Jak mohou být tyto změny vysvětleny pomocí modelu nabídky a poptávky?
10.
 - (a) Povede přítomnost šedé ekonomiky k tomu, že Giniho koeficient bude nerovnost v rozdělování příjmu nadhodnocovat nebo podhodnocovat?
 - (b) Uvažujte ekonomiku ve které 90 procent obyvatel přiznává příjem ve výši 10000 Kč a zbylých 10 procent obyvatel přiznává příjem ve výši 110000 Kč. Jaký bude Giniho koeficient v této ekonomice? ($G = 0.45$)
 - (c) Předpokládejme, že nejhudších 90 procent obyvatel má ve skutečnosti příjem 15000 Kč, jelikož mají ještě nepřiznaný příjem 5000 Kč z šedé ekonomiky. Jaký bude Giniho koeficient nyní? ($G = 349$)
11. Uvažujte ekonomiku, která má následující rozdělení příjmu: každá osoba v dolním kvartilu vydělává 15000 Kč; každá osoba v prostředních dvou kvartilech vydělává 40000 Kč; a každá osoba v horním kvartilu vydělává 100000 Kč.
 - (a) Jaký je Giniho koeficient v této ekonomice? ($G = 0.327$)

- (b) Předpokládejme, že dolní kvartil neplatí žádné daně, prostřední dva kvartily platí na daních 10 procent svého příjmu a horní kvartil platí na daních 28 procent svého příjmu. Dvě třetiny všech daňových výnosů se rozdělí rovnoměrně mezi všechny občany ve formě národní obrany, penzí, výstavby silnic, atd. Zbylá třetina daňového výnosu se rozdělí mezi dolní kvartil. Jaký bude Giniho koeficient v tomto případě? ($G = 0.173245$)
12. Uvažujte dvě domácnosti, které vydělávají 40000 Kč a 56000 Kč. Jaký bude očekávaný procentuální rozdíl ve mzdách mezi jejich dětmi, vnoučaty a pravnoučaty, pokud mezigenerační korelace v příjmech je 0.2, 0.4 a 0.6?
13. Předpokládejte, že 50 procent populace má rovný podíl na p procentech národního důchodu, kde $0 \leq p \leq 50$. Pro jakékoliv p , jaký bude Giniho koeficient?